

av Øystein Hagen/ as norske ord og bilder (int)/ www.nob.no

Hva var jobben: Seks faktaintervjuer, en novelle, rewriting av andres tekster, små faktasnutter og sammenbindende «karameller».

Hvem var oppdragsgiveren: Anne Lise Flavik til antologien: «Ingen armer, ingen kake» 2006

Når ble jobben gjort: mai-juli 2006

Flaks og uflaks

av Øystein Hagen

Heldiggrisen! Sylfest Suverén blir ikke født med gener som fører til at han, tidlig i puberteten, får diagnosen ALS. Han slipper sjokket og smerte ved å velte ei gryte med fosskokende spaghetti over seg hjemme i kjøkkenet, kort etter at han har lært å gå. Han trenger ikke ta kroppen tilbake, men vokser seg ung og sprengkåt, kaver seg gjennom skoledager og utdannelse på friske bein og tåket hode, gjør det etter omstendighetene bra. Får jobb og lønn på konto, feriepenger og ski på beina – som om han skulle være født til alt sammen.

Snart er han gammel. Det er mye lillebroren til Severin Suverén kan gjøre for å holde seg sprek. Mens storebror Severin går på ski, sykler Sylfest.

Sjåføren som skal svinge til høyre har det travelt med å sjekke bilene bak. Sylfest kommer på sykkelen, men ingen kan følge med på alt.

Når galt skal være, må vi prøve å le av det. Vi beklager at begge beina måtte amputeres, men på den andre side...

– Uflaks! sier Sylfest, som alltid skal motsi sin eldre bror. Pasienten i senga ved siden av skal utskrives, og trenger nye sko. Han bruker samme nummer som Sylfest. Det gir handel, men ingen lindring.

Herfra til...

Navnet er det peneste ved henne: Maria.

Nesa er krokete. Begge øyne glør blindt. Et henger nesten ned på kinnbeinet. Håret er grått, men ikke tilstrekkelig til å dekke over at engang glødet det i rødt og gull, før tjafser og tuet barmark tok over. I denne løgnhistoria har de reparert hovedinngangen til NAV-kontoret i hovedstaden hun bor i. Hun kommer inn til skranken.

Flaks.

Når Maria snakker, må NAV-mannen lene seg nær for å oppfatte hva hun svarer. «Hæ!!!» roper Maria igjen og igjen, tunghørt som hun er. Hun spør igjen: – Kan dokker få mæ i jobb ?

Maria er svart som en neger. Ikke fordi hun ikke har vasket seg. Hun er svart som en neger fordi hun er halvt neger. Hun har samisk blod fra morsida, oppvekst i Finnmark på 1950-tallet, dysleksi og mangler endelig eksamen fra grunnskolen. Hu er ikke sann, og da er det heller ingen grunn til å legge fingrene i mellom! Hun er'ke mye skjønn.

I motsetning til Fridtjof – med d – den ungen mannen bak skranken.

Ikke bare er han sunn, pen og frisk, og en generalist som kan svare på dumme spørsmål om trygd, hjelpemidler og arbeid. Han, ja, har en fersk master i statsvitenskap, kunnskapsløftet over i bagasjen med finansiell bistand fra velstående familie. Kunnskap er enda lettere å bære når du heller ikke har tungt studielån å dra på. Navnet har han etter sin bestefar, som en gang i urtiden ble døpt opp etter nasjonens største helt, dengang oldeforeldrene var i fertil alder.

Ingen fare for Fridtjof. Han hører godt, men får sikkell på halsen når han lener seg over for å høre da Maria spør opp igjen:

– Har dokker jobb til mæ?

Fridtjof tenker og blar i papirer, skroller på dataskjermen. Så lyser han opp:

– Jaha, her har vi kanskje noe. En lederstilling. Et ekspansivt, kanadisk IKT-firma er på jakt etter stedlig representant, tittel administrerende direktør. God lønn, antydnet omlag to millioner, men kan nok forhandles høyere. Firmabil, selvfølgelig, og opsjoner som kan realiseres etter to år etter at det norske datterselskapet er registrert på Oslo Børs. Det er jobben, da, å sørge for lokal IPO på Oslo Børs og etablering av CRM-system. Representasjonsvilla og bolig i Bærum. Strandlinje, og en 40

fots seilbåt som også kan brukes privat. Det var visst det. Kunne det være noe, kanskje...?

– Du kødder me mæ...

– Visst søren gjør jeg vel det, men det var du som begynte, sier Fridtjof.

T'øyeblikk her. Stopp der. Hva om Fridtjof ikke kødder, men ser Maria blått inn i restblikket og sier:

– Kanskje. Vi må finne ut hva du kan og hva du vil. Du får ikke jobb bare ved å være halvt same og halvt neger, kvinne med ti år igjen til alderstrygd, med dysleksi, bevegelseshemning, sterkt nedsatt syn, dårlig hørsel og FUBAR* utseende.

Med det mener jeg å si som militære rapporterer, når noe er Fucked up, beyond all recognition – eller ikke går helt på skinner, som du også kan si.

– Du må ha noe å bidra med, og være villig til å yte til gjengjeld for tilpasning og tilrettelegging som trengs for å få deg inn i arbeidslivet. Hvis du virkelig vil, kan det hende at vi kan få det til, selv om det vil kreve mye både av deg og meg, sier kanskje Fridtjof i stedet.

Hvis Fridtjof ikke kødder, ikke sier det han kanskje har mest lyst til å si, ikke en gang inne i seg, men tar utfordringen Hva hvis han sier: –Jeg vet ikke, men jeg er villig til å prøve.

Og Maria svarer, høyere og klarere enn hun rent fysisk skulle være i stand til: – Okei for meg.

Hva hvis Maria Makalaus får jobb, og klarer seg riktig bra? Hvilken stakkar kan vi da synes synd på, uten å risikere noe?